

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої
освіти**

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 6 від «27» 02 2020 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ/

**RESEARCH METHODOLOGY
РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	Третій (доктор філософії)
галузь знань	03 «Гуманітарні науки» 05 «Соціальні науки» 07 «Управління та адміністрування» 28 «Публічне управління та адміністрування» 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність	033 «Філософія»/ Philosophy 051 «Економіка»/ Economics 052 «Політологія»/ Political Science 053 «Психологія»/ Psychology 071 «Облік і оподаткування»/ Accounting and taxation 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»/ finance, banking and insurance 073 «Менеджмент»/ Management 075 «Маркетинг»/ Marketing 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»/ Entrepreneurship, trade and stock exchange activity 281 «Публічне управління та адміністрування»/ Public administration 292 «Міжнародні економічні відносини»/ International economic relations

Київ 2020

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автор: І.О. Бланк, доктор економічних наук, професор

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та фінансів підприємства від 24 лютого 2020 р., протокол № 16

Рецензент: Г.В. Ситник, доктор економічних наук, професор

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ/

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	Третій (доктор філософії)
галузь знань	03 «Гуманітарні науки» 05 «Соціальні науки» 07 «Управління та адміністрування» 28 «Публічне управління та адміністрування» 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність	033 «Філософія»/ Philosophy 051 «Економіка»/ Economics 052 «Політологія»/ Political Science 053 «Психологія»/ Psychology 071 «Облік і оподаткування»/ Accounting and taxation 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»/ finance, banking and insurance 073 «Менеджмент»/ Management 075 «Маркетинг»/ Marketing 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»/ Entrepreneurship, trade and stock exchange activity 281 «Публічне управління та адміністрування»/ Public administration 292 «Міжнародні економічні відносини»/ International economic relations

Автор: Бланк Ігор Олександрович

І. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ

Назви тем	Кількість годин				Форми контролю
	Всього	З них			
		Лекції	Практичні/МК	Самостійна	
Тема 1. Сутність кваліфікаційної наукової роботи на здобуття ступеня вищої освіти «доктор філософії»	16	2	4	10	ДС, ІРЗ, М, ІШ
Тема 2. Поняття методології наукових досліджень, її основні види та структурні елементи	16	2	4	10	ДС, ІРЗ, ММ, ІШ
Тема 3. Методи наукових досліджень	16	2	4	10	ДС, ІРЗ, РМГ, ІШ
Тема 4. Методологічна засади формування інформаційного забезпечення наукового дослідження	16	2	4	10	ІРЗ, К, ІШ
Тема 5. Методологічні підходи до обґрунтування окремих наукових результатів дослідження їх оформлення і презентації	26	2	6	18	ДС, К, ІРЗ, РМГ, ІШ
РАЗОМ	90/3	10	22	58	екзамен

- ДС - дискусія
- ІШ - презентація проєктів
- К - розв'язок кейсів
- ІРЗ - індивідуальна робота здобувачів
- М - модерація
- РМГ - робота в малих групах

II. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час здобувача, год.
1	2	3
Тема 1. Сутність кваліфікаційної наукової роботи на здобуття ступеня вищої освіти «доктор філософії»		
<p><i>Знати:</i></p> <p>основні характеристики кваліфікаційної наукової роботи на здобуття наукового ступеня вищої освіти «доктор філософії»; систему найважливіших критеріальних оцінок наукового рівня підготовленої дисертаційної роботи; вимоги до процесу підготовки і представлення наукової роботи на здобуття ступеня вищої освіти «доктор філософії».</p> <p><i>Вміти:</i></p> <p>обґрунтовувати тему кваліфікаційної наукової роботи; доводити її</p>	<p>1. Поняття кваліфікаційної наукової роботи на здобуття ступеня вищої освіти «доктор філософії» та її основні характеристики.</p> <p>2. Основні вимоги до підготовки кваліфікаційної наукової роботи на здобуття ступеня вищої освіти «доктор філософії»</p> <p style="text-align: center;"><i>Список рекомендованих джерел:</i></p> <p>Основний: 3-4 Додатковий: 7-10, 14-17 Інтернет-ресурси: 18-20</p> <p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>2. Опрацювання рекомендованої літератури з лекційних питань.</p> <p>3. IP3 «Підготовка проекту обґрунтування теми кваліфікаційної наукової роботи».</p> <p>4. IP3 «Підготовка проекту плану кваліфікаційної наукової роботи».</p>	2
<p><i>Вміти:</i></p> <p>обґрунтовувати тему кваліфікаційної наукової роботи; доводити її</p>	<p style="text-align: center;">Практичне заняття</p> <p>Дискусія з теми «Як обирається тема наукового дослідження» <i>Модерація «Актуальність наукового дослідження: важливі аргументи»</i></p>	2

<p>актуальність; формувати план кваліфікаційної наукової роботи; організувати саостійну наукову роботу з виконання дослідження відповідно до розробленого плану</p>	<p>Практичне заняття</p> <p>1. Презентація та обговорення проекту обґрунтування теми кваліфікаційної наукової роботи.</p> <p>2. Презентація та обговорення проекту плану кваліфікаційної наукової роботи.</p>	<p>2</p>
<p>Тема 2. Поняття методології наукових досліджень, її основні види та структурні елементи</p>		
<p><i>Знати:</i></p> <p>Сутність методології наукових досліджень та її структурні рівні; основні праксеологічні результати наукових досліджень; термінологічний апарат та відмінності між його складовими: наукові закони, категорії, поняття; взаємозв'язок між науковими концепціями, парадигмою та генезисом наукової думки</p>	<p><i>План лекції</i></p> <p>1. Сутність методології як теорії пізнання дійсності та її структурні рівні.</p> <p>2. Склад і характеристика основних праксеологічних результатів наукових досліджень.</p> <p>3. Взаємозв'язок наукових результатів з відповідною науковою концепцією, парадигмою і генезисом наукової думки.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел:</i></p> <p>Основний: 1-3 Додатковий: 5-8, 11-13 Інтернет-ресурси: 18-20</p> <p>Самостійна робота</p> <p>Опрацювання лекційного матеріалу Опрацювання рекомендованої літератури ПРС: визначити основні наукові закони, категорії і поняття, що пов'язані із обраною темою дослідження</p>	<p>2</p> <p>10</p>
<p><i>Вміти:</i></p> <p>на основі вивчення та узагальнення наукових текстів визначити основні наукові закони, категорії і поняття, що пов'язані із обраною темою дослідження; ідентифікувати</p>	<p>Практичне заняття</p> <p>Дискусія з теми лекції <i>Модерація «Ідентифікація праксеологічних результатів наукових досліджень»</i></p> <p>Практичне заняття</p> <p>Презентація та обговорення індивідуальних проєктів (ПРЗ)</p>	<p>2</p> <p>2</p>

взаємозв'язок між науковими концепціями, парадигмою та генезисом наукової думки; ідентифікувати практично-логічні результати наукових досліджень.		
Тема 3. Методи наукових досліджень		
<i>План лекції</i>		
Знати: сутність поняття «метод дослідження»; класифікацію методів дослідження; критерії вибору методів дослідження відповідно до цілей та завдань; сутність та зміст окремих методів дослідження.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «метод дослідження» та їх наукова класифікація. 2. Система основних методів, що використовуються в теоретичній частині дослідження. 3. Система основних методів, що використовуються в аналітичній частині дослідження. 4. Система основних методів, що використовуються в процесі обґрунтування практичних рекомендацій. <p style="text-align: center;"><i>Список рекомендованих джерел:</i></p> <p>Основний: 3-4 Додатковий: 3-8, 11-17 Інтернет-ресурси: 18-20</p>	2
Вміти: обирати та застосовувати методи дослідження відповідно до цілей та завдань (в теоретичній, аналітичній частинах роботи, при	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Опрацювання рекомендованої літератури. 3. Індивідуальний проект «Підготовка переліку основних методів, що можуть бути використані в процесі наукового дослідження за темою дисертації». <p style="text-align: center;">Практичне заняття</p> <p>Дискусія «Чим обумовлюється вибір методів дослідження?» <i>Робота в малих групах: Основні критерії вибору методів дослідження в розрізі розділів дисертації.</i></p>	10
		2
	Практичне заняття	2

<p>формулюванні практичних рекомендацій тощо в межах окремих галузей знань та спеціальностей)</p>	<p>Презентація і обговорення індивідуальних проектів «Методи дослідження за окремим питаннями кваліфікаційної роботи».</p>
<p>Тема 4. Методологічні засади формування інформаційного забезпечення наукового дослідження</p>	
<p><i>Знати:</i> сутність та особливості інформації, що використовується в процесі наукового дослідження; джерела формування первинної наукової інформації.</p>	<p><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та особливості інформації, що використовується в процесі наукового дослідження. 2. Характеристика джерел формування первинної наукової інформації. 3. Визначення потреби в інформації для підготовки окремих питань кваліфікаційної роботи. <p><i>Список рекомендованих джерел:</i> Основний: 3-4 Додатковий: 3-8, 11-17 Інтернет-ресурси: 18-20</p>
<p><i>Вміти:</i> ідентифікувати потребу в інформаційному забезпеченні наукового дослідження, видах та джерелах формування інформації; користуватись відкритими джерелами</p>	<p>Самостійна робота</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Опрацювання рекомендованої літератури. 3. Виконання ІРЗ «Визначення переліку основних джерел інформації, що мають використовуватись при дослідженні окремих питань плану дисертаційної роботи».
<p><i>Вміти:</i> ідентифікувати потребу в інформаційному забезпеченні наукового дослідження, видах та джерелах формування інформації; користуватись відкритими джерелами</p>	<p>Практичне заняття</p> <p>Участь у дискусії «Особливості формування інформаційної бази залежно від завдань дослідження. Джерела формування інформації» <i>Кейс: Принципи побудови анкети для безпосереднього обстеження діяльності суб'єктів господарювання.</i></p>
<p><i>Вміти:</i> ідентифікувати потребу в інформаційному забезпеченні наукового дослідження, видах та джерелах формування інформації; користуватись відкритими джерелами</p>	<p>Практичне заняття</p>

інформації; формувати анкету для первинного обстеження	Презентація і обговорення ІРЗ «Визначення переліку основних джерел інформації, що мають використовуватись при дослідженні окремих питань плану дисертаційної роботи»	
Тема 5. Методологічні підходи до обґрунтування окремих наукових результатів дослідження їх оформлення і презентації		
<p><i>Знати:</i></p> <p>систему основних положень наукової новизни результатів дослідження та вимоги до їх формування; критерії визначення ступеня новизни окремих наукових положень та їх відмінностей від існуючих; основні форми і види рекомендацій праксеологічного характеру, що визначають практичну значущість дослідження; критерії оцінки практичної значущості окремих рекомендацій; порядок апробації та впровадження рекомендацій у практику діяльності</p>	<p><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтування положень наукової новизни дослідження. 2. Обґрунтування положень практичної значущості дослідження. 3. Вимоги до оформлення та представлення результатів дослідження. <p><i>Список рекомендованих джерел:</i></p> <p>Основний: 3-4 Додатковий: 3-8, 11-17 Інтернет-ресурси: 18-20</p>	2
<p><i>Вміти:</i></p> <p>формулювати та обґрунтовувати положення наукової новизни та практичної значущості;</p>	<p>Самостійна робота</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Опрацювання рекомендованої літератури. 3. Підготовка ІРЗ «Формування прогнозованих положень наукової новизни дослідження за його окремим питаннями». 	18
<p>формулювати та обґрунтовувати положення наукової новизни та практичної значущості;</p>	<p>Практичне заняття</p> <p>Дискусія «Як створюється наукова новизна?» <i>Робота в малих групах: Формулювання нових рекомендацій праксеологічного характеру.</i></p>	2
<p>практичної значущості;</p>	<p>Практичне заняття</p> <p><i>Кейс. Оформлення та представлення положень дисертації.</i></p>	2

презентувати результати дослідження письмово та усно	Практичне заняття Презентація і обговорення проектів обґрунтування системи положень наукової новизни і практичної значущості дослідження.	2
Разом		90

ІІІ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний:

1. Мочерний С.В. *Методологія економічного дослідження* / С.В. Мочерний. – Львів : Світ, 2001. – 416 с.
2. Зацерковний В.І. *Методологія наукових досліджень* : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
3. *Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація)* : навч. посіб. ; за ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 280 с.
4. Мазаракі А.А. *Дисертаційна робота з економічних наук: виконання та захист* / А.А. Мазаракі, Є.В. Мних. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 38 с.

Додатковий:

5. Системний підхід і моделювання в наукових дослідженнях: підручник. За ред. Бутка М.П. – К.: "Центр учбової літератури", 2014. – 360 с.
6. Мальська М.П. *Організація наукових досліджень*: навч.посіб. / М.П. Мальська. -К.: ЦУЛ, 2017. -136 с.
7. Колесников А. *Основи наукових досліджень*: навч.посіб. / А. Колесников. -К.: ЦУЛ, 2018. -144 с.
8. Гарасим П.М. *Методологія та методика економічних досліджень* / П.М. Гпрпсим, Г.П. Журавель, П.Я. Хомин -Тернопіль: Вид. «Астон», 2006. -414 с.
9. *Комплексна експертиза дисертаційних робіт: економічні спеціальності* / укладачі М.О.Загорський, В.С. Тищенко, С.М. Шкарлет. -Харків: ІНЖЕК, 2012. -120 с.
10. Пономаренко Л. *Як підготувати і захистити дисертацію дисертацію на здобуття наукового ступеня: методичні поради* / Л. Пономаренко. -Київ: Ред. «Бюлетня Вищої атестаційної комісії України», Толока, 2010. -80 с.
11. Berg, Bruce L., 2009, *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*. Seventh Edition. Boston MA: Pearson Education Inc.
12. Creswell, J. (2003). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
13. Franklin, M.I. (2012). *Understanding Research: Coping with the Quantitative-Qualitative Divide*. London and New York: Routledge.
14. Herrman, C. S. (2009). "Fundamentals of Methodology", a series of papers On the Social Science Research Network (SSRN), [online](#).
15. Howell, K. E. (2013). *Introduction to the Philosophy of Methodology*. London: Sage Publications.
16. Ndira, E. Alana, Slater, T. and Bucknam, A. (2011). *Action Research for Business, Nonprofit, and Public Administration - A Tool for Complex Times* .Thousand Oaks, CA: Sage.
17. Silverman, David (Ed). (2011). *Qualitative Research: Issues of Theory, Method and Practice*. Third Edition. London, Thousand Oaks, New Delhi, Singapore:

Sage Publications.

Інтернет-ресурси:

18. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : www.me.gov.ua
19. Міністерство фінансів України. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
20. Міністерство статистики України. – Режим доступу: www.minstat.gov.ua